ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 20ής Οκτωβρίου 2005 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-327/03 και C-328/03,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Bundesverwaltungsgericht (Γερμανία) με αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2003, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 28 Ιουλίου 2003, στο πλαίσιο των διαδικασιών:

Bundesrepublik Deutschland

κατά

ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, εκπροσωπούμενης από την **ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH** (C-327/03),

Firma O2 (Germany) GmbH und Co. OHG (C-328/03),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, S. von Bahr (εισηγητή), A. Borg Barthet και U. Lõhmus, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Νοεμβρίου 2004,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Bundesrepublik Deutschland, εκπροσωπούμενη από τους S. Prömper και K. Schierloh,

— η ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, εκπροσωπούμενη από την ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον R. Schütz, Rechtsanwalt,

— η Firma O2 (Germany) GmbH und Co. OHG, εκπροσωπούμενη από τον M. Hoffmann, Rechtsanwalt,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον K. Manji, επικουρούμενο από την S. Moore, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την C. Schmidt και τον M. Shotter,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Δεκεμβρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι αιτήσεις έκδοσης προδικαστικής απόφασης αφορούν την ερμηνεία της οδηγίας 97/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Απριλίου 1997, σχετικά με κοινό πλαίσιο γενικών και ειδικών αδειών στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών (ΕΕ L 117, σ. 15).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο διαφορών μεταξύ της Bundesrepublik Deutschland αφενός και της ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, εκπροσωπούμενης από την ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH (στο εξής: ISIS Multimedia), και της Firma O2 (Germany) GmbH und Co. OHG (στο εξής:

Firma O2) αφετέρου, αντικείμενο των οποίων είναι η καταβολή του τέλους την οποία απαιτεί η Regulierungsbehörde für Telekommunikation und Post (γερμανική Ρυθμιστική Αρχή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, στο εξής: ρυθμιστική αρχή) κατά την υποβολή των αιτήσεων χορήγησης δικαιωμάτων αριθμοδότησης.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Το άρθρο 11 της οδηγίας 97/13 προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα τέλη που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις ως μέρος των διαδικασιών χορήγησης αδειών αποσκοπούν αποκλειστικά στην κάλυψη των διοικητικών δαπανών που συνεπάγεται η έκδοση, διαχείριση, έλεγχος και εκτέλεση της εκάστοτε ειδικής αδείας. Τα τέλη των ειδικών αδειών είναι ανάλογα προς τις σχετικές εργασίες και δημοσιεύονται κατά ενδεδειγμένο και επαρκώς λεπτομερή τρόπο ώστε οι εν λόγω πληροφορίες να είναι ευχερώς προσιτές.

2. Παρά τις διατάξεις της παραγράφου 1, όταν χρησιμοποιούνται πόροι εν ανεπαρκεία, τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν στις εθνικές κανονιστικές αρχές τους να επιβάλλουν πρόσθετα τέλη που αντανακλούν την ανάγκη βελτίστης χρήσης των πόρων αυτών· τα τέλη δεν εισάγουν διακρίσεις, ενώ δι' αυτών λαμβάνεται ιδίως υπόψη η ανάγκη παροχής κινήτρων ανάπτυξης καινοτόμων υπηρεσιών και του ανταγωνισμού.»

Η εθνική νομοθεσία

4 Η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία περιλαμβάνει το άρθρο 43, παράγραφος 3, του νόμου περί τηλεπικοινωνιών (Telekommunikationsgesetz), της 25ης Ιουλίου 1996 (*BGBl.* 1996 I, σ. 1120, στο εξής: TKG), και την κανονιστική απόφαση για τα τέλη σχετικά με τους αριθμούς τηλεπικοινωνιακών κλήσεων (Telekommunikations-Nummerngebührenverordnung), της 16ης Αυγούστου 1999 (*BGBl.* 1999 I, σ. 1887, στο εξής: TNGebV).

5 Το άρθρο 43 του TKG προβλέπει ότι η ρυθμιστική αρχή διαχειρίζεται την αριθμοδότηση και ότι η απόφαση που εκδίδεται, κατόπιν αιτήσεως, για τη χορήγηση αριθμού συνδρομητή τηλεφώνου συνοδεύεται από την επιβολή τέλους. Η γενεσιουργός αιτία και το ύψος του τέλους καθορίζονται με κανονιστική απόφαση, σύμφωνα με τον νόμο σχετικά με τις διοικητικές δαπάνες (Verwaltungskostengesetz), της 23ης Ιουνίου 1970 (*BGBl.* 1970 I, σ. 821).

6 Το άρθρο 1 της TNGebV, σε συνδυασμό με το σημείο Β 1 του παραρτήματος της διάταξης αυτής, όπως ίσχυε αρχικά, προέβλεπε ότι για τη χορήγηση μιας δέσμης 1 000 δεκαψήφιων αριθμών συνδρομητών εντός των τοπικών δικτύων καταβάλλεται τέλος ύψους 1 000 γερμανικών μάρκων (DEM) (περίπου 500 ευρώ). Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης επιβάλλεται επιβάρυνση ίση με το ένα τέταρτο του ποσού που καταβάλλεται για τη χορήγηση αριθμών συνδρομητών, δηλαδή 250 DEM (περίπου 125 ευρώ).

Οι διαφορές στις κύριες υποθέσεις και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Η ISIS Multimedia και η Firma O2, που είναι επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών, ζήτησαν από τη ρυθμιστική αρχή να τους χορηγήσει δικαιώματα αριθμοδότησης.

8 Η ISIS Multimedia έλαβε 37 από τις 43 δέσμες 1 000 δεκαψήφιων αριθμών που είχε ζητήσει. Η Firma O2 έλαβε 2 303 δέσμες 1 000 δεκαψήφιων αριθμών από τις 2 324 τις οποίες αφορούσε η αίτησή της. Για τους αριθμούς αυτούς επιβλήθηκε στις δύο αυτές επιχειρήσεις τέλος ύψους 38 500 DEM και 2,3 περίπου εκατ. DEM αντίστοιχα.

9 Τα ποσά αυτά υπερβαίνουν το δεκαπενταπλάσιο των διοικητικών δαπανών που συνεπάγεται η χορήγηση δικαιωμάτων αριθμοδότησης και το τριπλάσιο των δαπανών που συνεπάγεται η απόρριψη της αίτησης χορήγησης τέτοιων δικαιωμάτων. Εξάλλου, το ύψος του τέλους για κάθε χορηγούμενο αριθμό ισούται με το 0,1 % περίπου του ετήσιου κύκλου εργασιών που αναμένεται να πραγματοποιεί η επιβαρυνόμενη επιχείρηση χάρη στον αριθμό αυτό.

10 Η Deutsche Telekom AG (στο εξής: Deutsche Telekom), επιχείρηση η οποία διαδέχθηκε τον παραδοσιακό φορέα τηλεπικοινωνιών που είχε το μονοπώλιο στον τομέα αυτό στη Γερμανία, έλαβε, χωρίς να καταβάλει καμία αντιπαροχή, ένα απόθεμα 400 εκατομμυρίων αριθμών, το οποίο έχει ακόμη στη διάθεσή της. Κατά το Bundesverwaltungsgericht, ο εθνικός νομοθέτης είχε εξετάσει το ενδεχόμενο να επιβάλει στην επιχείρηση αυτή, ως αντιπαροχή για την παραχώρηση αυτού του αποθέματος, την καταβολή του τέλους που έχει καθοριστεί με την TNGebV, αλλά αυτό δεν ήταν δυνατό, διότι η Deutsche Telekom δεν είχε υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση δικαιωμάτων αριθμοδότησης, οπότε δεν μπορούσε να εφαρμοστεί το άρθρο 43 του TKG.

11 Η ISIS Multimedia και η Firma O2 άσκησαν προσφυγή κατά των αποφάσεων με τις οποίες η ρυθμιστική αρχή τούς είχε επιβάλει την καταβολή του τέλους. Οι προσφυγές τους απορρίφθηκαν σε πρώτο βαθμό, αλλά έγιναν δεκτές από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Η ρυθμιστική αρχή υπέβαλε τότε αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht.

12 Το εν λόγω δικαστήριο εκθέτει ότι τόσο ο TKG όσο και η TNGebV είναι σύμφωνα με το γερμανικό Σύνταγμα. Το δικαστήριο αυτό δέχεται επίσης ότι το άρθρο 11,

παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13 επιτρέπει την επιβολή τέλους για τη χορήγηση αριθμών συνδρομητών τηλεφώνου, οι οποίοι αποτελούν πόρους εν ανεπαρκεία. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εντούτοις αν συμβιβάζεται με τη διάταξη αυτή, και ιδίως με την ανάγκη ανάπτυξης του ανταγωνισμού, η επιβολή στις νέες επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών ενός τέλους που αντανακλά εν μέρει την οικονομική αξία των χορηγούμενων αριθμών, ενώ κατά το εθνικό δίκαιο δεν υπάρχει καμία δυνατότητα να επιβληθεί η καταβολή του ίδιου τέλους στην Deutsche Telekom για το απόθεμα αριθμών που διαθέτει. Το Bundesverwaltungsgericht εκτιμά ότι, αν ληφθεί υπόψη η κατάσταση της αγοράς από άποψη ανταγωνισμού, είναι πιθανό ότι το τέλος αυτό είναι αντίθετο προς το εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 2.

13 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα δύο προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία έχουν πανομοιότυπη διατύπωση στις υποθέσεις C-327/03 και C-328/03:

«1) Έχει η οδηγία 97/13 [...] την έννοια ότι η εθνική ρυθμιστική αρχή μπορεί να επιβάλλει, για τη χορήγηση δικαιωμάτων αριθμοδότησης, τέλος ανάλογο με την οικονομική αξία των χορηγούμενων αριθμών, παρά το γεγονός αφενός ότι μια επιχείρηση τηλεπικοινωνιών που δρα στην ίδια αγορά, εντός της οποίας κατέχει δεσπόζουσα θέση, παρέλαβε μαζικά από τη δικαιοπάροχό της, την πρώην κρατική μονοπωλιακή επιχείρηση, αριθμούς συνδρομητών χωρίς να καταβάλει αντιπαροχή και αφετέρου ότι η εκ των υστέρων επιβολή τελών για τους παλαιούς αυτούς αριθμούς αποκλείεται βάσει του εθνικού δικαίου;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα:

2) Επιτρέπεται υπό τις ανωτέρω περιγραφόμενες περιστάσεις να επιβαρύνονται οι νεοεισερχόμενες στην αγορά επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από το ύψος των λοιπών δαπανών τους για την είσοδό τους στην αγορά και από οποιαδήποτε ανάλυση των δυνατοτήτων τους να ανταγωνιστούν τη δεσπόζουσα στην αγορά

επιχείρηση, με εφάπαξ τέλος για την παραχώρηση κάθε αριθμού συνδρομητή, το οποίο ισούται με ορισμένο ποσοστό (εν προκειμένω 0,1 %) του ετήσιου κύκλου εργασιών που εκτιμάται ότι μπορεί να πραγματοποιήσει η επιβαρυνόμενη επιχείρηση μετά τη χορήγηση του αριθμού αυτού στον τελικό πελάτη;»

14 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 16ης Σεπτεμβρίου 2003, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-327/03 και C-328/03 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής απόφασης.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

15 Με το πρώτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσία αν το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13 έχει την έννοια ότι απαγορεύει την εθνική ρύθμιση που προβλέπει, όπως η επίμαχη στις κύριες δίκες ρύθμιση, ότι οι νέες επιχειρήσεις στην αγορά τηλεπικοινωνιών οφείλουν, προκειμένου να λαμβάνουν αριθμούς συνδρομητών τηλεφώνου, να καταβάλλουν ορισμένο τέλος που συναρτάται προς την οικονομική αξία των αριθμών αυτών, ενώ παράλληλα η επιχείρηση τηλεπικοινωνιών που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην ίδια αγορά έχει λάβει, χωρίς να καταβάλει καμία αντιπαροχή, το σημαντικότατο απόθεμα αριθμών που διέθετε η πρώην μονοπωλιακή επιχείρηση, της οποίας η δεσπόζουσα επιχείρηση αποτελεί τη δικαιοδόχο, και το εθνικό δίκαιο αποκλείει την εκ των υστέρων επιβολή τέτοιου τέλους για το απόθεμα αυτό.

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

16 Η ISIS Multimedia, η Firma O2 και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηρίζουν ότι η υποχρέωση καταβολής του προβλεπόμενου από την TNGebV

τέλους, η οποία επιβάλλεται στους νεοεισερχόμενους στην αγορά επιχειρηματίες ως αντιπαροχή για την απόκτηση των αναγκαίων αριθμών συνδρομητών για την παροχή υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας στους πελάτες τους σε τοπικά δίκτυα, ενώ η Deutsche Telekom διαθέτει, για την παροχή της ίδιας υπηρεσίας, ένα σημαντικότατο απόθεμα αριθμών χωρίς να έχει καταβάλει καμία αντιπαροχή, δημιουργεί διακρίσεις και συνιστά εμπόδιο στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, μια ρύθμιση όπως αυτή στην οποία στηρίζεται η επιβολή του τέλους αυτού δεν ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 11, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 97/13.

17 Αντίθετα, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται καταρχάς ότι η ρύθμιση αυτή δεν δημιουργεί διακρίσεις, διότι η Deutsche Telekom οφείλει, όπως και οι ανταγωνιστές της, να καταβάλλει τέλη για την απόκτηση νέων δικαιωμάτων αριθμοδότησης.

18 Όσον αφορά δε το απόθεμα αριθμών που παρέλαβε η Deutsche Telekom από την επιχείρηση την οποία διαδέχθηκε, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι κατά τον χρόνο του σχηματισμού του αποθέματος αυτού δεν προβλεπόταν κανένα τέλος ούτε από το εθνικό ούτε από το κοινοτικό δίκαιο. Δεν υπάρχει επομένως κανείς λόγος να απαιτηθεί εκ των υστέρων η καταβολή του τέλους αυτού για το εν λόγω απόθεμα, πράγμα άλλωστε που είναι αδύνατον κατά το εθνικό δίκαιο.

19 Η Γερμανική Κυβέρνηση προσθέτει, τέλος, ότι η μη καταβολή του τέλους από την Deutsche Telekom για το απόθεμα αριθμών συνδρομητών που διαθέτει δικαιολογείται αφενός από τη μεγάλη επιβάρυνση της επιχείρησης αυτής λόγω της καθολικής υπηρεσίας και αφετέρου από το γεγονός ότι συμφώνησε να εξακολουθήσει να απασχολεί μεγάλο αριθμό δημόσιων υπαλλήλων της δικαιοπαρόχου της και ανέλαβε συνακόλουθα την υποχρέωση να διασφαλίσει την πληρωμή των συντάξεών τους.

20 Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει ότι η υποχρέωση καταβολής τέλους που συναρτάται προς την οικονομική αξία των χορηγούμενων αριθμών συνδρομητών τηλεφώνου δίδει τη δυνατότητα διαχείρισης των αριθμών αυτών σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13, καθόσον αποτελούν πόρους εν ανεπαρκεία.

Απάντηση του Δικαστηρίου

21 Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13, το επιβαλλόμενο τέλος πρέπει να ανταποκρίνεται σε τρεις προϋποθέσεις. Πρώτον, πρέπει να διασφαλίζει τη βέλτιστη χρήση πόρων εν ανεπαρκεία. Δεύτερον, δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις. Τέλος, πρέπει να λαμβάνει ιδίως υπόψη την ανάγκη παροχής κινήτρων ανάπτυξης καινοτόμων υπηρεσιών και του ανταγωνισμού.

22 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, δηλαδή τη βέλτιστη διαχείριση πόρων εν ανεπαρκεία, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζουν ότι οι αριθμοί τηλεφώνου που μπορούν να χρησιμοποιηθούν δεν είναι απεριόριστοι και ότι επομένως πληρούται η πρώτη προϋπόθεση.

23 Συναφώς επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13 επιτρέπει μεν την επιβολή τέλους με σκοπό τη βέλτιστη διαχείριση «πόρων εν ανεπαρκεία», αλλά δεν δίδει ορισμό της έννοιας αυτής.

24 Επομένως, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διατάξεις που προηγούνται του άρθρου αυτού, και ιδιαίτερα το άρθρο 10, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας. Κατά τη

διάταξη αυτή, τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των ειδικών αδειών για οποιαδήποτε κατηγορία τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών μόνο καθόσον απαιτείται για να υπάρχει η δυνατότητα παροχής επαρκών αριθμών. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι ο κοινοτικός νομοθέτης αναγνώρισε επομένως ότι οι αριθμοί τηλεφώνου ενδέχεται να υπάρχουν σε περιορισμένη ποσότητα και να αποτελούν συνεπώς πόρους εν ανεπαρκεία.

25 Το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13 έχει επομένως την έννοια ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν τέλη στις επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών με σκοπό τη βέλτιστη διαχείριση της χορήγησης δικαιωμάτων αριθμοδότησης.

26 Κατά συνέπεια, πληρούται η πρώτη προϋπόθεση που θέτει η εν λόγω διάταξη, εφόσον η υποχρέωση καταβολής τέλους, όπως η προβλεπόμενη από την επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση, αφορά τη χορήγηση δικαιωμάτων αριθμοδότησης.

27 Αντίθετα, σε περίπτωση απόρριψης αίτησης για τη χορήγηση δικαιωμάτων αριθμοδότησης, οπότε δεν γίνεται, εξ ορισμού, καμία χρήση αριθμών ούτε μειώνονται συνεπώς οι διαθέσιμοι αριθμοί, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να εφαρμόζεται ο γενικός κανόνας που περιέχεται στην παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου και κατά τον οποίο τα τέλη που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις ως μέρος των διαδικασιών χορήγησης αδειών πρέπει να περιορίζονται μόνο στην κάλυψη των διοικητικών δαπανών που συνεπάγονται οι εργασίες διεκπεραίωσης της αίτησης χορήγησης δικαιωμάτων αριθμοδότησης. Επομένως, η υποχρέωση καταβολής τέλους που υπερβαίνει το τριπλάσιο του ύψους των πραγματικών διοικητικών δαπανών αντιβαίνει στον κανόνα αυτό.

28 Απομένει να εξακριβωθεί αν η υποχρέωση καταβολής τέλους για τη χορήγηση δικαιωμάτων αριθμοδότησης, όπως η προβλεπόμενη από την επίμαχη στην κύρια

δίκη ρύθμιση, ανταποκρίνεται στις άλλες δύο προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13.

29 Όσον αφορά την προϋπόθεση για τη μη δημιουργία διακρίσεων, πρέπει να υπομνηστεί ότι η αρχή αυτή απαγορεύει τη διαφορετική μεταχείριση παρόμοιων καταστάσεων, εκτός αν η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικά (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1999, C-149/96, Πορτογαλία κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1999, σ. I-8395, σκέψη 91).

30 Συναφώς επισημαίνεται ότι η ISIS Multimedia και η Firma O2, όπως και η Deutsche Telekom, είναι επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των τοπικών δικτύων. Για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, πρέπει να διαθέτουν κατ' ανάγκη αριθμούς τηλεφώνου, τους οποίους στη συνέχεια παραχωρούν στους πελάτες τους. Οι επιχειρήσεις αυτές βρίσκονται συνεπώς σε συγκρίσιμη κατάσταση από την άποψη της προσφοράς υπηρεσιών. Δεν αμφισβητείται όμως ότι η ISIS Multimedia, η Firma O2 και όλοι οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά επιχειρηματίες οφείλουν να καταβάλουν το τέλος που προβλέπεται στο άρθρο 1 της TNGebV, σε συνδυασμό με το σημείο Β 1 του παραρτήματος του άρθρου αυτού, για να αποκτήσουν αριθμούς τηλεφώνου και να εισέλθουν στην αγορά των υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας στον τομέα των τοπικών δικτύων, ενώ η Deutsche Telekom διαθέτει σημαντικό απόθεμα αριθμών, το οποίο της δίδει τη δυνατότητα να λειτουργεί στην αγορά αυτή και για το οποίο δεν έχει καταβάλει κανένα τέλος.

31 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Deutsche Telekom και οι ανταγωνιστές της δεν αντιμετωπίζουν την ίδια μεταχείριση ως προς την πρόσβαση στην εν λόγω αγορά.

32 Το γεγονός ότι η Deutsche Telekom οφείλει να καταβάλει το τέλος αυτό προκειμένου να αποκτήσει νέους αριθμούς δεν αναιρεί την ορθότητα της παραπάνω διαπίστωσης, η οποία αφορά την πρόσβαση των επιχειρηματιών στην αγορά.

33 Εξάλλου, ούτε το γεγονός ότι η Deutsche Telekom έλαβε από την επιχείρηση την οποία διαδέχθηκε το απόθεμα αριθμών νόμιμα, από την άποψη τόσο του γερμανικού όσο και του κοινοτικού δικαίου που ίσχυε κατά τον χρόνο της μεταβίβασης του αποθέματος αυτού, αναιρεί την ορθότητα της παραπάνω διαπίστωσης.

34 Τίθεται πάντως το ερώτημα αν η διαφορετική μεταχείριση των νέων επιχειρηματιών σε σχέση με μια επιχείρηση σαν την Deutsche Telekom, η οποία διαδέχθηκε τον πρώην μονοπωλιακό φορέα, μπορεί να δικαιολογηθεί ή αποτελεί διάκριση αντίθετη προς το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας.

35 Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η μη καταβολή τέλους από την Deutsche Telekom για το απόθεμα αριθμών τηλεφώνου που διαθέτει δικαιολογείται από το γεγονός ότι η επιχείρηση αυτή αφενός υπέχει υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας και αφετέρου πρέπει επίσης να διασφαλίσει την πληρωμή των συντάξεων των δημόσιων υπαλλήλων τους οποίους εξακολούθησε να απασχολεί.

36 Συναφώς επισημαίνεται ότι η Γερμανική Κυβέρνηση δεν παρέσχε αριθμητικά στοιχεία προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι η παραχώρηση του αποθέματος αυτού χωρίς καταβολή αντιπαροχής αποτελεί το αντιστάθμισμα για τα βάρη που συνεπάγονται για την Deutsche Telekom οι υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας που υπέχει ή η υποχρέωσή της να διασφαλίσει την πληρωμή των συντάξεων των δημόσιων υπαλλήλων τους οποίους εξακολούθησε να απασχολεί. Όπως όμως έχει δεχτεί ήδη το Δικαστήριο, το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13 εισάγει εξαίρεση από τον γενικό κανόνα της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου και επομένως πρέπει να ερμηνεύεται στενά (βλ. απόφαση της 18ης Σεπτεμβρίου 2003, C-292/01 και C-293/01, Albacom και Infostrada, Συλλογή 2003, σ. I-9449, σκέψεις 33 και 34). Κατά συνέπεια, δεν επιτρέπεται η γενική και μόνο επίκληση δικαιολογητικών λόγων στηριζόμενων στην εν λόγω παράγραφο 2.

37 Εφόσον δεν προβάλλονται λεπτομερέστερα στοιχεία που να δικαιολογούν τη διαφορετική μεταχείριση των επιχειρηματιών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η

υποχρέωση καταβολής τέλους για την απόκτηση δικαιωμάτων αριθμοδότησης, όπως είναι η υποχρέωση που επιβάλλει στους νεοεισερχόμενους στην αγορά επιχειρηματίες η επίμαχη στις κύριες δίκες ρύθμιση, καθόσον η καταβολή αυτή αποτελεί την αναγκαία προϋπόθεση της εισόδου των επιχειρηματιών αυτών στην αγορά των υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας στον τομέα των τοπικών δικτύων, ενώ η επιχείρηση που διαδέχθηκε τον πρώην μονοπωλιακό φορέα διαθέτει, για την άσκηση των δραστηριοτήτων της στην αγορά αυτή, ένα μεγάλο απόθεμα αριθμών, το οποίο έχει αποκτήσει χωρίς να καταβάλει καμία αντιπαροχή, συνιστά διάκριση σε βάρος των νέων αυτών επιχειρηματιών, η οποία είναι αντίθετη με το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13.

38 Ακόμη και αν η Γερμανική Κυβέρνηση αποδείκνυε ότι το απόθεμα αριθμών τηλεφώνου που διαθέτει η Deutsche Telekom δεν δημιουργεί διακρίσεις, θα έπρεπε να εξακριβωθεί αν, σύμφωνα με την τρίτη προϋπόθεση που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 2, η καταβολή του τέλους σε περίπτωση χορήγησης δικαιωμάτων αριθμοδότησης λαμβάνει υπόψη την ανάγκη παροχής κινήτρων ανάπτυξης καινοτόμων υπηρεσιών και του ανταγωνισμού.

39 Συναφώς υπενθυμίζεται ότι δεν μπορεί να υπάρχει καθεστώς ανόθευτου ανταγωνισμού παρά μόνον εφόσον εξασφαλίζεται η ισότητα ευκαιριών μεταξύ των διαφόρων επιχειρηματιών (βλ. απόφαση της 22ας Μαΐου 2003, C-462/99, Connect Austria, Συλλογή 2003, σ. I-5197, σκέψη 83).

40 Το Δικαστήριο έχει ήδη εξετάσει το ζήτημα που δημιουργούσε από την άποψη του δικαίου του ανταγωνισμού μια ρύθμιση που προέβλεπε την παραχώρηση σε δημόσια επιχείρηση που κατείχε δεσπόζουσα θέση, χωρίς την εκ μέρους της καταβολή αντιπαροχής, ορισμένων λειτουργικών διευκολύνσεων, και συγκεκριμένα συμπληρωματικών συχνοτήτων στον τομέα της ψηφιακής κινητής τηλεφωνίας, ενώ ο νεοεισερχόμενος στην αγορά επιχειρηματίας έπρεπε να καταβάλει ορισμένο τέλος για την απόκτηση άδειας στον ίδιο αυτό τομέα. Συναφώς το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η ρύθμιση αυτή μπορεί να οδηγήσει, επεκτείνοντας ή ενισχύοντας τη δεσπόζουσα θέση της επιχείρησης αυτής, σε παραβίαση των διατάξεων του άρθρου 82 ΕΚ. Το Δικαστήριο διευκρίνισε πάντως ότι η ρύθμιση αυτή δεν αντιβαίνει στους κανόνες του ανταγωνισμού, αν το τέλος που κατέβαλε προηγουμένως η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση δημόσια επιχείρηση για την απόκτηση άδειας στον τομέα της κινητής τηλεφωνίας και η παραχώρηση των συμπληρωματικών συχνοτήτων χωρίς την καταβολή κανενός επιπλέον ποσού

ισοδυναμούν, από οικονομική άποψη, με το τέλος που πρέπει να καταβάλει ο ανταγωνιστής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Connect Austria, σκέψεις 85 έως 90).

41 Πρέπει συνεπώς να πραγματοποιηθεί ανάλογη συγκριτική εξέταση των τελών που επιβάλλονται αφενός στην κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση και αφετέρου στους ανταγωνιστές της, όσον αφορά τη χορήγηση δικαιωμάτων αριθμοδότησης.

42 Συναφώς επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, δηλαδή η Deutsche Telekom, δεν κατέβαλε κανένα τέλος για να αποκτήσει ένα πολύ μεγάλο απόθεμα αριθμών τηλεφώνου και ότι η επιχείρηση αυτή οφείλει να καταβάλλει τέλη μόνο για την απόκτηση νέων αριθμών, ενώ οι ανταγωνιστές της, οι νέοι επιχειρηματίες, πρέπει να καταβάλουν τέλη μόλις τους χορηγηθεί ο πρώτος αριθμός.

43 Δεν αμφισβητείται όμως ότι το τέλος αυτό, το ύψος του οποίου αποτελεί συνάρτηση της οικονομικής αξίας των χορηγούμενων αριθμών, συνιστά σημαντική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών. Οι νέοι επιχειρηματίες μάλιστα υφίστανται την οικονομική αυτή επιβάρυνση ήδη κατά την αρχική φάση της εγκατάστασής τους στον τομέα των τοπικών δικτύων.

44 Κατά συνέπεια, για τους νέους επιχειρηματίες δεν ισχύουν όροι ισότητας με την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, όσον αφορά την απόκτηση αριθμών τηλεφώνου, και επομένως νοθεύεται ο ανταγωνισμός εντός της αγοράς των υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας στον τομέα των τοπικών δικτύων.

45 Μια ρύθμιση όπως η επίμαχη στις κύριες δίκες, αντί να διευκολύνει σημαντικά, όπως απαιτείται κατά την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 97/13 (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Albacom και Infostrada, σκέψη 35), την είσοδο νέων επιχειρηματιών στην αγορά, μειώνοντας τις ανισότητες ως προς τον ανταγωνισμό μεταξύ της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης και των νέων επιχειρηματιών στην αγορά τηλεπικοινωνιών, έχει ως αποτέλεσμα τη διατήρηση των ανισοτήτων αυτών. Η ρύθμιση αυτή αποτελεί εμπόδιο για την είσοδο των επιχειρηματιών αυτών στην εν λόγω αγορά και επιβραδύνει συνεπώς, κατά παράβαση της τρίτης προϋπόθεσης που θέτει το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13, την ανάπτυξη του ανταγωνισμού και την παροχή κινήτρων για καινοτόμες υπηρεσίες.

46 Στο πρώτο ερώτημα πρέπει επομένως να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13 έχει την έννοια ότι απαγορεύει την εθνική ρύθμιση που προβλέπει, όπως η επίμαχη στις κύριες δίκες ρύθμιση, ότι οι νέες επιχειρήσεις στην αγορά τηλεπικοινωνιών οφείλουν, προκειμένου να λαμβάνουν αριθμούς συνδρομητών τηλεφώνου, να καταβάλλουν ορισμένο τέλος που συναρτάται προς την οικονομική αξία των αριθμών αυτών, ενώ παράλληλα η επιχείρηση τηλεπικοινωνιών που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην ίδια αγορά έχει λάβει, χωρίς να καταβάλει καμία αντιπαροχή, το σημαντικότατο απόθεμα αριθμών που διέθετε η πρώην μονοπωλιακή επιχείρηση, της οποίας η δεσπόζουσα επιχείρηση αποτελεί τη δικαιοδόχο, και το εθνικό δίκαιο αποκλείει την εκ των υστέρων επιβολή τέτοιου τέλους για το απόθεμα αυτό.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

47 Κατόπιν της απάντησης που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στο δεύτερο.

Επί των δικαστικών εξόδων

48 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ'

αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Απριλίου 1997, σχετικά με κοινό πλαίσιο γενικών και ειδικών αδειών στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, έχει την έννοια ότι απαγορεύει την εθνική ρύθμιση που προβλέπει, όπως η επίμαχη στις κύριες δίκες ρύθμιση, ότι οι νέες επιχειρήσεις στην αγορά τηλεπικοινωνιών οφείλουν, προκειμένου να λαμβάνουν αριθμούς συνδρομητών τηλεφώνου, να καταβάλλουν ορισμένο τέλος που συναρτάται προς την οικονομική αξία των αριθμών αυτών, ενώ παράλληλα η επιχείρηση τηλεπικοινωνιών που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην ίδια αγορά έχει λάβει, χωρίς να καταβάλει καμία αντιπαροχή, το σημαντικότατο απόθεμα αριθμών που διέθετε η πρώην μονοπωλιακή επιχείρηση, της οποίας η δεσπόζουσα επιχείρηση αποτελεί τη δικαιοδόχο, και το εθνικό δίκαιο αποκλείει την εκ των υστέρων επιβολή τέτοιου τέλους για το απόθεμα αυτό.

(υπογραφές)